

Chromý Jákob Izrael

Hošťálková 1.10.2017

Text: 1. Moj. 32,22-32; Čtení: Luk. 11,5-13; Vstupní slovo: Ž 145,15; Poslání: 1. Tim. 6,20-21
Požehnání: 4. Moj. 6,24-26; Písně: 638; 631; 383; 683; 489; VP: 697; 397; 379

1. Úvod – Jákob

Jákob, jméno Jákob je nám jistě všem známé. V současné době jej známe spíše jako jméno Jakub a myslím, že je docela rozšířené, máme kolem sebe dost Jakubů. Kdo to však byl onen Jákob, o kterém čteme v Bibli a část jeho příběhu jsme právě teď připomínali? Jákob v izraelském národě zaujímá velmi významné místo. Byl to syn Izáka a Rebeky a byl dvojče se svým bratrem Ezauem. Jeho syn Izák se oženil poměrně pozdě, až ve 40 letech a dlouho se svou manželkou nemohli mít děti. Až po dvaceti letech jim Pán Bůh dal děti a byla to dvojčata. Když před porodem měla Rebeka potíže a šla se zeptat Hospodina, nevíme jakým způsobem to bylo, a dostala odpověď: „Ve tvém životě jsou dva národy... a větší bude sloužit menšímu“. Narodili se dva chlupci a ten druhý držel toho prvního za patu. Starší dostal jméno Ezau, ten mladší byl Jákob. Celý příběh si můžete přečíst v 1. knize Mojžíšově, v 25. kapitole.

2. Ezau a Jákob

Tak tu máme dva bratry. Starší Ezau, mladší Jákob. Ezau se narodil dřív, byl tedy prvorozený, s většími právy, Jákob druhý, avšak se zaslíbením. Co o nich čteme v Písmu? Ezau byl lovec, byl hbitý, mnoho ulovil a jeho otec byl rád, že mu z lovu vždy něco přinesl a tak byl u něj v oblíbě. Byl však také člověk prudký a při svém lovu se dostal do styku s pohanskými rituály a zřejmě se k nim i připojoval. O Jákobovi je napsané, že byl člověk bezúhonný a sídlil ve stanech. Tak jak měl Izák v rád Ezaua, tak Rebeka milovala Jákoba. Zásadní rozdíl mezi oběma bratry se projevil v situaci, kdy Ezau přišel ze svých výprav a viděl, že Jákob vaří nějaké jídlo; byla to čočka a jídlo bylo červené. Žádá Jákoba, aby mu dal k jídlu něco z toho, co vaří a přímo říká: „Dej mi trochu toho červeného, toho krvavého“. Toho je vhodné si všimnout. Ezau chce něco krvavého a to měli Izraelci zapovězeno, protože to byl pohaný způsob, jak se skrze krev spojit s božstvem a tak dosáhnout svého cíle, dosáhnout pro sebe požehnání. V tomto se projevila Ezauova podstata, to, na čem založil svůj život. Jákob mu dává podmínku a to takovou, aby mu hned teď prodal za toto jídlo své prvorozenství. Řekli bychom, že Jákob je v této chvíli hoden svého jména; Jákob totiž znamená „lživý“, „úskočný“. Připomeňme si však, že Jákobovi šlo o prvorozenství, o Boží požehnání, naproti tomu Ezau tím pohrdl. Můžeme říci, že Jákobovi šlo o Boží věci, kdežto Ezauovi o věci tohoto světa. Tak tu máme tyto dva bratry.

3. Izák, Rebeka a synové

A máme tady ještě jejich rodiče, Izáka a Rebeku. Izák, otec, praotec budoucího národa a Rebeku, jeho manželku. Izák byl v té době již slepý, byl už vysokého věku, mohl mít 80 až 100 let, a tak se rozhodl, že předá své požehnání prvorozeného, pochopitelně tomu staršímu, tedy Ezauovi. Jistě věděl, jaké proroctví bylo o obou jeho synech, a že vyvolený, aby pokračoval v rodu a ve vzývání a víře v Hospodina, je mladší syn Jákob, ale přesto chtěl dát požehnání prvorozeného Ezauovi, přestože on se ho vlastně zřekl ve prospěch Jákoba. Můžeme tedy říci, že Izák byl slepý nejen tělesně, ale i duchovně, že neviděl, jaká je Boží cesta. Ezau tedy odešel na lov, aby svému otci připravil jeho oblíbené jídlo a Rebeka s Jákobem zůstávají doma. Co teď, co dělat, aby se naplnilo Boží zaslíbení, že vyvoleným pokračovatelem rodu a nositelem Hospodinova svědectví, je Jákob? Jak vlastně pomoci Hospodinu, aby se naplnilo jeho slovo, jeho zaslíbení? Tak rozhodli pro svou vlastní cestu. Mysleli to jistě vážně a dobře, ale byla to cesta klamu. Rebeka připravila pro Izáka jídlo, Jákob si oblekl Ezauovy šaty, ruce si omotal kůžemi ze zvířat, aby i na hmat byl podobný Ezauovi a šel pro požehnání prvorozeného za Izákem. Izák měl pochybnosti, ale když ucítil vůni Ezauova oděvu a dotekem cítil, že ten který přichází má chlupaté ruce, dal mu požehnání prvorozeného. Byl to podvod a my se ptáme, proč se Rebeka s Jákobem k tomu uchýlili. Ale oni přece provést to, co Bůh zaslíbil! Cítíme, že tady něco skřípe. Copak Pán Bůh straní podvodníkům, copak jim pomáhá? Tak se můžeme ptát a tak se také lidé takto ptají. A říkají: Bůh vlastně pomáhá podvodníkům. Leč vraťme se a připomeňme si, že nositelem zaslíbení byl ten mladší, ten menší, ten slabší, v tomto případě Jákob. Jemu šlo Boží věci, on stál o Boží požehnání; Ezau Božím požehnáním vlastně pohrdl.

Kde je tedy problém? Je v tom, že Rebeka a Jákob nedovedli čekat na Boží zásah až na samu hranici možného. Připomeňme si v této souvislosti příběh Abrahama a Izáka. Abrahamovi byl zaslíbený syn a dědic, a když se narodil, bylo mu 100let a jeho ženě 90. A jednou mu Hospodin řekl, aby mu toho zaslíbeného syna obětoval na oltáři. Těžko si můžeme představit, co to bylo a jak mu bylo těžko. A přesto Hospodina uposlechl až do krajnosti. A Bůh mu syna vrátil. Jistě ten příběh znáte. Ale tak Jákob a Rebeka neuvažovali a místo důvěry až na samu hranici možného, zvolili svou cestu. Chtěli v důsledku Pánu Bohu pomoci, aby se naplnilo jeho zaslíbení. Tak i my stojíme před otázkou, zda budeme Bohu důvěřovat tak, jak Abraham, nebo půjdeme cestou Rebeky a Jákoba, byť i v dobré snaze Pánu Bohu nějak pomoci v naplnění jeho díla.

4. Jákob se vrací

Poté, co Jákob získá požehnání prvorozeného, utíká pryč, protože se dozví, že jeho bratr ho chce zabít. Jeho otec mu přikazuje, aby si za manželku nebral z žen té země, kde bydlí, protože to jsou pohanky a posílá jej do rodiny svého švagra Lábana do Mezopotamie. Celá ta historie je známá. Jákob tam získává za manželky Lábanovy dcery Leu a Ráchel, kterou velmi miloval. U Lábana stráví celkem 20 let a ten se ho snažil ve mnohém jej podvést a také povedl. A teď se vrací zpátky do své země. Čeká ho teď jedna obtížná a nebezpečná věc, totiž setkání s jeho bratrem; bojí se tohoto setkání a tak jedná takticky a možná i lstivě. Do čela postaví svá stáda, své sluhy, pak svou ženu Leu s jejími dětmi a nakonec svou milovanou ženu Ráchel s jejím synem Josefem. Je večer a noc před setkáním s Ezauem, je to u potoka Jabok a Jákob se setkává s někým, o kom ani přesně nevíme, kdo to byl, a celou noc s ním zápasí.

5. Jákobův zápas

Jákob bojuje a zápasí horlivě, ze všech sil a statečně. Když už končí noc a rozednívá se, tak mu ten, se kterým zápasí, a který vidí, že jej nepřemůže, tak ho zraní tak, že Jákob kulhá a říká: Pusť mě, vzešla jitřenka. A Jákob odpovídá: Nepustím, dokud mi nepožehnáš. Tento Neznámý se ho ptá na jméno a dává mu místo starého jména Jákob (to je Úskočný) nové jméno Izrael (to je Zápasí Bůh). Když však chce znát Jákob jméno toho, se kterým zápasil, tak mu to není dáno. A tento Neznámý Jákobovi – Izraeli požehná. Jákob zápasí a chce vyhrát a dopadá to jinak, než asi chtěl; v podstatě odchází jako zraněný a poražený, ale s novým jménem. Připomeňme jaký význam má v Písmu jméno. Ten, kdo dával někomu jméno, vyhláší nad tímto člověkem jednak svrchovanost a vládu, jednak ochranu. A Jákob, který bojuje o požehnání odchází s novým jménem a tedy vlastně jako Hospodinem poražený, ale pod jeho ochranou. Vítězství Jákoba je vlastně v tom, že je poražený. A tady končí historie, tady začíná současnost. Chtěli bychom na Pánu Bohu něco vybojovat, něco promyslet, promodlit, prověřit, propositit, avšak uvědomme si, že až tento zápas s Hospodinem prohráme, až tehdy vlastně zvítězíme a dojdeme a dostáváme Boží požehnání. Je to proti lidské logice, je to však Boží cesta s námi, se mnou, s tebou. Tak to za chvíli budeme zpívat i v té další písni – Mne zajmi, Pane můj.

6. Závěr – smíření

Na tomto místě se obvykle s tímto Jákobovým příběhem končí; Jákob zápasí, dostává nové jméno a přijímá požehnání. Jenže příběh nekončí. Je ráno, Jákob - Izrael kulhá a jde vstříc svému bratrovi, kterého před lety oklamal. Jde mu vstříc a hledá smíření s ním. A v tom je to nejpodstatnější z celého děje – smíření. Můžeme si myslet, že své situace a své vztahy máme pevně v rukou a nikomu nejsme nic dlužní. Ale až připustíme, že tomu tak není, pak k nám Pán Bůh začne mluvit úplně jinak a pak začneme cítit potřebu smíření. Smíření s Bohem a smíření s našimi bližními. Můžete o tom komukoliv říkat kdo ví jak dlouho, pokud nezažije, nezažijeme porážku od Boha a tím vlastně vysvobození, pak je to jen mluvení do větru. Přiznejme si, že prohrát, není příjemné; my bychom chtěli přece jen vyhrávat. Chci tvrdit, že prohra s Pánem Bohem je pro člověka to nejlepší, čeho může dosáhnout. Je to vlastně Boží milost. A Boží milost nás pak vede k tomu, abychom zápasili, ale už ne z vlastních sil, ale z Boží moci a s Boží pomocí. V prvním čtení jsme si připomenuli příběh o vyslyšení proseb, kde Ježíš vyzývá a volá své učedníky k vytrvalým modlitbám. Když bychom toto Ježíšovo pozvání vzali jako povinnost, jako něco, co na člověku leží jako břemeno, pak pod tím zcela jistě padneme. Vezmeme-li to jako milost, že se můžeme modlit a přimlouvát, pak to zažijeme jako výsadu, že se modlit můžeme. Vychází to z Boží milosti a z Božího smíření a volá nás to ke smíření s našimi bližními. Tak jako to pak bylo u Jákoba. A to je evangelium, zpráva o novém životě, o pomoci, o smíření; i pro dnešní den, i pro nastávající týden.